

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2019-701876762
DOS-2019-0005794

Bijlagen
3

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Besluiten inzake erfgoedlijnen 2020 (subsidieregeling, maatregelenpakket en nieuwe erfgoedlijn).

Geachte Statenleden,

In de afgelopen jaren heeft de provincie samen met zo'n 300 partners het verschil kunnen maken door bijzondere plekken en verhalen van zeven erfgoedlijnen op de kaart te zetten en beleefbaar te maken:

In het kader van de erfgoedlijn Atlantikwall hebben wij bijgedragen aan de restauratie van het nationaal monument Oranjehotel (Scheveningse gevangenis), een stille getuige van de Tweede Wereldoorlog, dat ons laat zien hoe kwetsbaar vrijheid is. In de erfgoedlijn Trekvaarten is het museum De Lakenhal gerestaureerd. Dit bijzondere monument deed eeuwenlang dienst als keurhal voor wollen lakense stoffen, die vanuit Leiden over hele wereld werden geëxporteerd. In de erfgoedlijn Landgoederenzone is, dankzij het oorspronkelijke initiatief van vrijwilligers, Villa Ockenburg gerestaureerd en getransformeerd van vervallen landhuis tot bruisende plek in Den Haag. In de erfgoedlijn Waterdriehoek is de watertoren in Zwijndrecht gerestaureerd en bekroond met de Watertorenprijs 2019. De erfgoedlijn Goeree-Overflakkee is beleefbaar geworden dankzij diverse publieksactiviteiten, waaronder het erfgoedpaspoort waarmee kinderen stempels kunnen verzamelen bij diverse locaties in deze erfgoedlijn. De Oude Hollandse Waterlinie presenteerde in 2019 een fietsroute en versterkt de samenhang tussen de vestingsteden Nieuwpoort en Schoonhoven. In het Archeon kan het publiek meekijken met de restauratie van de wereldwijd bekende Zwammerdamschepen als onderdeel van de erfgoedlijn Limes. De Limes is op 9 januari 2020 voorgedragen bij UNESCO voor nominatie tot werelderfgoed. Dit is slechts een kleine greep uit de ruim 400 projecten die sinds 2012 van start zijn gegaan.

Eén van de grote succesfactoren van de erfgoedlijnen betreft de samenwerking met vele externe partijen in de erfgoedtafels. De netwerkaanpak geeft de erfgoedtafels een belangrijke rol in het verdelen van de beschikbare provinciale middelen voor erfgoedlijnen. Dit levert veel energie en uitvoeringskracht op.

Wij willen dit succes voortzetten én nieuwe accenten zetten. Zoals hierboven aangegeven willen we verkennen hoe onze aanpak van erfgoedlijnen kan bijdragen aan de verbinding tussen steden, dorpen en waardevolle landschappen. Na de kwaliteitsslag van de erfgoedlijnen in de voorgaande periode is het nu tijd om met erfgoedlijnen nog meer de verbinding maken met bredere maatschappelijke opgaven, zoals verduurzaming van monumenten en het landschap, verstedelijking en andere ontwikkelingen. Het is zaak om door te pakken en kwaliteit duurzaam te borgen, boegbeelden voor de erfgoedlijnen te realiseren en te werken aan de toekomstbestendigheid van de erfgoedlijnen. Tegelijkertijd moeten we bepalen hoe de ontwikkeling van de erfgoedlijnen zich verhoudt met onze andere ambities bijvoorbeeld op het gebied van toerisme en immaterieel erfgoed. In 2020 zullen wij ons bezinnen op een vernieuwde aanpak voor de erfgoedlijnen, waaronder het ontwikkelen van een mogelijke nieuwe erfgoedlijn.

Met deze brief informeren wij u over de besluiten die Gedeputeerde Staten hebben genomen ten behoeve van de voortgang van erfgoedlijnen in 2020:

- Het vaststellen van de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020 (bijlage 1);
- Het vaststellen van het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2020 (bijlage 2).

Daarnaast informeren wij u over het onderzoek dat, op uw verzoek, is uitgevoerd naar een potentiële nieuwe erfgoedlijn rondom de maritieme industrie van Hoek van Holland tot en met Gorinchem (bijlage 3).

Inhoud

Besluit Gedeputeerde Staten tot vaststelling van de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020

Gedeputeerde Staten hebben de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020 vastgesteld (GS, 21 januari 2020). In verband met het verstrijken van de werkingsduur van de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland (tot 31 december 2019), is de regeling opnieuw vastgesteld (bijlage 1).

De Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020 is een instrument om uitvoering te geven aan erfgoedlijnen. De vorige subsidiereregeling kende een werkingsduur tot en met 31 december 2019. Om uitvoering te kunnen blijven geven aan erfgoedlijnen is de werkingsduur verlengd tot 31 december 2023.

Met de nieuwe regeling kunnen alle aanvragers die zijn opgenomen in het Maatregelenpakket erfgoedlijnen een aanvraag indienen voor subsidie. In de vorige subsidiereregeling was dit uitsluitend mogelijk voor rechtspersonen. Door deze wijziging kunnen ook particuliere eigenaren subsidie aanvragen als zij zijn opgenomen in het Maatregelenpakket erfgoedlijnen. Bovendien is de tekst van de subsidiereregeling geactualiseerd, waarbij de verwijzing naar de Beleidsvisie Cultureel erfgoed 2017-2020 is gewijzigd in een verwijzing naar de Omgevingsvisie Zuid-Holland.

Besluit Gedeputeerde Staten tot vaststelling Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2020

Met bovengenoemde Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020 kunnen uitsluitend subsidies worden verleend aan projecten uit het Maatregelenpakket erfgoedlijnen. Gedeputeerde Staten stellen het Maatregelenpakket erfgoedlijnen jaarlijks vast op basis van zwaarwegende adviezen van de erfgoedtafels.

Iedere erfgoedlijn kent een erfgoedtafel waaraan partijen deelnemen die belang hebben en betrokken zijn bij de betreffende erfgoedlijn. De erfgoedtafels hebben een ambitie en een daaruit volgend afwegingskader vastgesteld voor hun erfgoedlijn. Voor de realisatie van de gezamenlijke ambitie stellen erfgoedtafels jaarlijks met behulp van hun afwegingskader een lijst op met geprioriteerde projecten. Deze lijst wordt als zwaarwegend advies aan Gedeputeerde Staten aangeboden.

Ook dit jaar hebben Gedeputeerde Staten op advies van de erfgoedtafels het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2020 vastgesteld (GS, 21 januari 2020). U ontvangt het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2020 ter kennisneming in bijlage 2.

In het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2020 zijn 60 projecten opgenomen voor een totaal subsidiebedrag van € 3.720.192. Hier staat een geldelijke cofinanciering door derden tegenover van € 4.924.415 en € 724.045 in de vorm van de inzet van vrijwilligers (inzet uren vrijwilligers x € 35).

De subsidiemiddelen worden als volgt verdeeld over de zeven erfgoedlijnen:

Erfgoedlijn	Bijdrage provincie (Budget erfgoed)	Cofinanciering	Cofinanciering in de vorm van inzet vrijwilligers (€ 35 p/uur)
Atlantikwal	€ 281.255	€ 437.595	€ 318.210
Goeree-Overflakkee	€ 898.968	€ 898.782	€ 37.135
Landgoederenzone	€ 835.191	€ 1.143.409	€ 141.000
Limes	€ 167.500	€ 128.000	€ 46.200
Oude Hollandse Waterlinie	€ 437.100	€ 1.151.297	€ 16.100
Trekvaarten	€ 436.000	€ 504.770	€ 102.900
Waterdriehoek	€ 664.178	€ 660.562	€ 62.500
Totaal	€ 3.720.192	€ 4.924.415	€ 724.045

Verkenning Erfgoedlijn IJzeren Eeuw, maritieme industrie van Hoek van Holland tot en met Gorinchem

In 2018 heeft u ons met motie 814 *Doorontwikkeling erfgoedlijnen* verzocht om een voorstel te doen voor een nieuwe erfgoedlijn. In onze brief van 11 september 2018 hebben wij toegezegd om te verkennen hoe we dit concreet kunnen uitwerken en aangegeven dat er kansen liggen in het ontwikkelen van een nieuwe erfgoedlijn rondom het maritiem industrieel erfgoed van Hoek van Holland tot en met Gorinchem langs de Nieuwe Waterweg en –Maas, Noord en Merwede. Deze lijn voldoet aan de twee elementen die kenmerkend zijn voor een erfgoedlijn, te weten:

1. Een geografische structuur;
2. Een gezamenlijk verhaal dat de monumentale objecten aan bovengenoemde geografische structuur met elkaar verbindt.

In bijlage 3 ontvangt u de *Verkenning erfgoedlijn IJzeren Eeuw, maritieme industrie van Hoek van Holland tot en met Gorinchem*. In deze verkenning zijn de geografische structuur en het gezamenlijke verhaal voor deze nieuwe erfgoedlijn beschreven. Het rapport benoemt objecten en gebieden die behoren tot deze erfgoedlijn en maakt een inschatting van de kosten voor ontwikkeling ervan. Tot slot zijn opties geschetst voor de ontwikkeling van erfgoedlijn IJzeren Eeuw in relatie tot de bestaande erfgoedlijn Waterdriehoek.

De verkenning is opgesteld als startdocument om het gesprek aan te gaan met partners uit het gebied. Tijdens deze gesprekken wordt bepaald of er draagvlak is voor de ontwikkeling van deze erfgoedlijn, welke kansen er zijn en of partners bereid zijn om deel te nemen aan een erfgoedtafel. Uit de eerste gesprekken met gemeenten langs de potentiële erfgoedlijn IJzeren Eeuw blijkt dat zij blij zijn met de kansen die een erfgoedlijn biedt voor de maritieme industrie. Ook zijn er mogelijke projecten genoemd die op de korte of middellange termijn kunnen worden opgepakt, zoals de herbesteding van panden in de Koningin Wilhelminahaven in Vlaardingen, de ontwikkeling van de Zeppelinloods op de Zaag in Krimpen aan den Lek en een themajaar rondom het 150-jarige bestaan van de Nieuwe Waterweg in 2022.

Op basis van bijgaande verkenning en de gesprekken hebben wij geconstateerd dat de ontwikkeling van de nieuwe erfgoedlijn kansrijk is. Deze erfgoedlijn biedt kansen voor integrale ontwikkeling in relatie tot de verstedelijkingsopgave, het landschapspark Zuidvleugel (regioproject Rivier als Getijdenpark XL) en de inzet op het maritieme cluster vanuit onze economische agenda.

Een aandachtspunt is de samenhang met de erfgoedlijn Waterdriehoek. De erfgoedtafel Waterdriehoek richt zich tot op heden ook op de maritieme industrie tussen de iconen Kinderdijk, Dordrecht en de Biesbosch. Zo is in het kader van deze erfgoedlijn in 2019 het historische Schroevendok Straatman in Dordrecht gerestaureerd. Er wordt daarom een nadere verkenning uitgevoerd naar de wijze waarop de erfgoedtafel Waterdriehoek zich kan organiseren ten opzichte van een nieuwe erfgoedlijn rondom de maritieme industrie.

Zoals eerder in deze brief wordt aangegeven, zullen wij ons in 2020 bezinnen op de wijze waarop wij de erfgoedlijnen in de komende periode willen doorontwikkelen. Daarbij zullen wij bepalen hoe wij invulling geven aan een nieuwe erfgoedlijn, waarbij bovengenoemde verkenningen een rol spelen. U ontvangt naar verwachting medio 2020 een voorstel hiervoor.

Proces

Met de erfgoedlijnen wordt uitvoering gegeven aan de ambitie uit de Omgevingsvisie Zuid-Holland; Erfgoedlijnen ontwikkelen en beleefbaar maken.

Om uitvoering te geven aan deze ambitie besluiten Gedeputeerde Staten over het Maatregelenpakket erfgoedlijnen en de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020. Provinciale Staten besluiten over het bijbehorende subsidieplafond.

Participatie

De provincie Zuid-Holland heeft een samenwerkende rol bij het ontwikkelen van erfgoedlijnen. Het ontwikkelen van erfgoedlijnen is een complexe opgave die de provincie samen met andere partijen wil realiseren. Er wordt in co-creatie samengewerkt met vele in- en externe partijen, waaronder de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, gemeenten, maatschappelijk middenveld, vrijwilligers, ondernemers en onze boekjaarinstanties zoals Erfgoedhuis Zuid-Holland en Probiblio.

Rond elke erfgoedlijn is een erfgoedtafel gevormd, waar deze partijen in wisselende samenstelling aanzitten. De erfgoedtafels staan open voor iedereen en worden voorgezeten door onafhankelijke voorzitters. De provincie is ambtelijk vertegenwoordigd in deze erfgoedtafels. Eén keer per jaar heeft de gedeputeerde een intervisieoverleg met de voorzitters van de erfgoedtafels. De erfgoedtafels hebben voor hun eigen erfgoedlijn een ambitie vastgesteld en een bijbehorend afwegingskader voor de beoordeling van uitvoeringsprojecten. Op basis van de ambitie en met behulp van het afwegingskader geven de erfgoedtafels een zwaarwegend advies aan de provincie over de te subsidiëren projecten. Op basis van deze adviezen stellen Gedeputeerde Staten het Maatregelenpakket erfgoedlijnen vast.

Financiën en dekking

Met de vaststelling van de urgente intensiveringen 2020 (PS, 5 februari 2020) heeft u reeds ingestemd met het subsidieplafond voor de erfgoedlijnen van € 3.720.192, onder voorbehoud van vaststelling van de jaarrekening 2019.

In totaal is er in 2020 € 3.833.471 benodigd voor de ontwikkeling van erfgoedlijnen. In bovenstaand besluit is sprake van de volgende dekking:

- € 2.200.000 vanuit het Coalitieakkoord 2019-2023. In dit bedrag is ook rekening gehouden met een compensatie voor de verlaging van de gedecentraliseerde middelen voor restauratie van rijksmonumenten.
- € 1.133.471 gedecentraliseerde rijksmiddelen voor de restauratie van rijksmonumenten. Dit betreft 50% van de gedecentraliseerde rijksmiddelen voor de restauratie van rijksmonumenten. De andere 50% wordt ingezet voor restauraties van rijksmonumenten via de Subsidieregeling restauratie rijksmonumenten Zuid-Holland.
- € 500.000 uit de reserve voor cultureel erfgoed. Doordat een aantal subsidies lager is vastgesteld dan in eerste instantie beschikt, is in de jaren vóór 2019 een onbeklemd saldo in de reserve ontstaan van € 500.000. Bij de vaststelling van de urgente intensiveringen 2020 (PS, 5 februari 2020) is dit onbeklemd deel van de reserve bestemd als (gedeeltelijke) dekking voor het subsidieplafond voor de erfgoedlijnen van € 3.720.192. Daarom zal het in de jaarrekening 2019 als beklemd deel van de reserve worden aangemerkt.

Van de beschikbare middelen voor erfgoedlijnen in 2020 wordt € 3.720.192 ingezet voor projecten uit het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2020 dat door Gedeputeerde Staten is vastgesteld op 21 januari 2020. Ruim € 100.000 wordt ingezet voor opdrachten ten behoeve van de zeven bestaande erfgoedlijnen, communicatie en organisatiekosten van bijeenkomsten.

Procedure

Na publicatie van het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2020 en de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020 kunnen de partijen uit het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2020 subsidieaanvragen indienen. Bij de beoordeling van de subsidieaanvragen worden projecten getoetst op staatssteun en andere subsidievereisten.

De uitvoering van de projecten wordt gevolgd door de erfgoedtafels. De uitvoerende partijen communiceren in afstemming met de erfgoedtafels en de provincie over de uitvoering van projecten. Daardoor is de kans dat projecten conform de afspraken worden uitgevoerd groot.

Wij hopen u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd over de besluiten die wij hebben genomen ten behoeve van de ontwikkeling van erfgoedlijnen in 2020.

Den Haag, 21 januari 2020

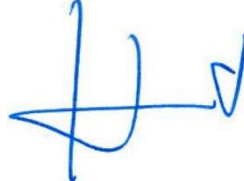
Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

drs. H.M.M. Koek

voorzitter,

drs. J. Smit

Bijlagen:

- Bijlage 1 Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020
- Bijlage 2 Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2020
- Bijlage 3 Verkenning erfgoedlijn IJzeren Eeuw, maritieme industrie van Hoek van Holland tot en met Gorinchem